

LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTRO
Į S A K Y M A S

**DĖL VIDAUS VANDENŲ KELIŲ EKSPLOATAVIMO TAISYKLIŲ
PATVIRTINIMO**

2009 m. lapkričio 25 d. Nr. 3-600
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vidaus vandenų transporto kodekso (Žin., 1996, Nr. [105-2393](#)) 23 straipsnio 2 dalimi:

1. T v i r t i n u Vidaus vandenų kelių eksploatavimo taisykles (pridedama).
2. P r i p a ž į s t u netekusiu galios Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos 1998 m. balandžio 6 d. įsakymą Nr. 146 „Dėl Vidaus vandenų kelių eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 1998, Nr. [36-966](#)).

SUSISIEKIMO MINISTRAS

ELIGIJUS MASIULIS

VIDAUS VANDENŲ KELIŲ EKSPLOATAVIMO TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vidaus vandenų kelių eksploatavimo taisyklės (toliau – Taisyklės) nustato Lietuvos Respublikos vidaus vandenų kelių priežiūros, apsaugos bei naudojimo tvarką, vidaus vandenų kelių projektinius, garantinius, techninius ir eksploatavimo matmenis bei jų išlaikymo tvarką, taip pat vidaus vandenų kelių valdytojų ir naudotojų teises ir pareigas.

2. Taisyklės taikomos eksploatuojamiems Lietuvos Respublikos vidaus vandenų keliams.

3. Taisyklės privalomos Lietuvos Respublikos vidaus vandenų kelių valdytojams, naudotojams bei kitiems fiziniams ir juridiniams asmenims.

4. Ribą tarp jūrinių vandens kelių ir vidaus vandenų kelių signalizacijos sistemų nustato Lietuvos saugios laivybos administracija ir Valstybinė vidaus vandenų laivybos inspekcija.

5. Jei vidaus vandenų kelias įrengtas upėje, jo reikmėms perduodamas visas upės plotas, o ežeruose, tvenkiniuose ir Kuršių mariose – 150 m pločio vandens paviršiaus juosta pagal pažymėtą farvaterį.

6. Pagrindinės šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos:

Boja – plaukiojantis, užinkaruotas, tam tikros formos vidaus vandenų kelio ženklas. Boja gali būti šviečianti arba nešviečianti, gali turėti įrengtą garsinę signalizaciją ar radijo lokacinius atšvaitus.

Buna – neaukštas hidrotechninis, per potvynius dažniausiai apseminamas, trapecinio skerspjūvio jūrų krantosaugos bei upių vagotvarkos statinys iš grunto, akmenų, žabų ir kitų medžiagų, nutiestas nuo kranto 70?–110? kampu upės kranto linijos atžvilgiu.

Dešinė ir kairė farvaterio pusė – atitinkama stebėtojo, stovinčio veidu pagal tėkmės kryptį, atžvilgiu pusė. Kanalų, ežerų ir kitų vandens telkinių atžvilgiu dešinė ir kairė pusė nustatomos Valstybinės vidaus vandenų laivybos inspekcijos priklausomai nuo vietinių sąlygų. Kanalams sąvokas „dešinė“ ir „kairė“ rekomenduojama nustatyti stebėtojo, stovinčio veidu vandens kelio kilometražo didėjimo linkme, atžvilgiu.

Gairė – plaukiojantis cilindro formos užinkaruotas vidaus vandenų kelių ženklas.

Garantiniai vidaus vandenų kelių matmenys – tai nustatyti minimalūs farvaterio matmenys (gylis, plotis, posūkio spindulys), kurie turi būti išlaikomi esant projektiniam vandens lygiui.

Navigacija – laikotarpis, kai eksploatuojamame vidaus vandenų kelyje vykdomi eksploatacijos, priežiūros ir tvarkymo darbai bei užtikrinamos saugios laivybos sąlygos. Navigacijos pradžią ir pabaigą nustato vidaus vandenų kelio valdytojas.

Projektiniai vidaus vandenų kelio matmenys – farvaterio matmenys (gylis, plotis, posūkio spindulys), apskaičiuoti ir nustatyti remiantis farvaterio matmenimis esant projektiniam vandens lygiui. Projektinių vidaus vandenų kelio matmenų vidaus vandenų kelio valdytojas neprivalo išlaikyti.

Projektinis vandens lygis – vandens lygis, nustatytas pagal minimalų 95 % tikimybės paros vidutinį vandens lygį, išmatuotą vandens matavimo stotyse.

Vidaus vandenų kelių ženklinimo schema – ženklų išdėstymo planas, atsižvelgiant į batimetrinius matavimus ir vidaus vandenų kelio matmenis.

7. Kitos šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos atitinka sąvokas, nustatytas Lietuvos Respublikos vidaus vandenų transporto kodekse (Žin., 1996, Nr. [105-2393](#)) ir kituose teisės aktuose.

II. EKSPLOATUOJAMI VIDAUS VANDENŲ KELIAI

8. Eksploatuojamais vidaus vandenų keliais vadinami vidaus vandenų keliai, kuriuose farvateris paženklintas navigacijos ženklais arba pažymėtas locmano žemėlapyje, o vidaus vandenų kelio valdytojas vykdo farvaterio priežiūrą. Eksploatuojamuose vidaus vandenų keliuose išlaikomi nustatyti garantiniai vidaus vandenų kelio matmenys arba nustatomi projektiniai vidaus vandenų kelio matmenys (priedas).

9. Garantiniai vidaus vandenų kelio matmenys išlaikomi atliekant farvaterio valymo ir (arba) gilinimo, vagos reguliavimo bunomis ir kitais būdais, farvaterio ženklinimo, stebėjimo ir kitus reikiamus darbus.

10. Garantiniai vidaus vandenų kelio matmenys išlaikomi visą navigacijos laikotarpį. Vidaus vandenų kelio su garantiniais matmenimis matmenys mažesni už nustatytus garantinius matmenis gali būti ne ilgiau kaip 72 valandas.

11. Eksploatuojami tarptautinės reikšmės vidaus vandenų keliai ir uostai turi atitikti Europos susitarime dėl svarbiausių tarptautinės reikšmės vidaus vandenų kelių (AGN) (Žin., 2000, Nr. [29-801](#)) nustatytus techninius ir eksploatavimo matmenis.

12. Eksploatuojamų vidaus vandenų kelių sąrašus tvirtina vidaus vandenų kelių valdytojas ir paskelbia savo interneto tinklalapyje.

13. Valstybinės reikšmės vidaus vandenų kelių valdymas, tvarkymas, priežiūra ir eksploatavimas finansuojamas iš valstybės biudžeto lėšų teisės aktų nustatyta tvarka.

III. VIDAUS VANDENŲ KELIŲ VALDYTOJO TEISĖS IR PAREIGOS

14. Valstybinės reikšmės vidaus vandenų kelių valdytojas – valstybės įmonė, kurią skiria Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, – valdo, tvarko, prižiūri ir eksploatuoja valstybinės reikšmės vidaus vandenų kelius.

15. Vietinės reikšmės vidaus vandenų kelių valdytojas, kurį skiria savivaldybės institucija, organizuoja vietinės reikšmės vidaus vandenų kelių valdymą, tvarkymą, priežiūrą ir eksploatavimą. Valdytojui parinkti skelbiamas konkursas arba vietinės reikšmės vidaus vandenų keliams valdyti steigama įmonė.

16. Vidaus vandenų kelių valdytojo funkcijos:

16.1. vidaus vandenų kelių farvaterių ženklinimas;

16.2. vidaus vandenų kelių garantinių matmenų išlaikymas;

16.3. vagos valymas, vagos reguliavimas, povandeninių kliūčių šalinimas ir kiti darbai, siekiant išlaikyti vidaus vandenų kelio garantinius matmenis;

16.4. vidaus vandenų kelių infrastruktūros aptarnavimas;

16.5. dalyvavimas vykdant laivų ir žmonių gelbėjimo darbus vidaus vandenų keliuose bei gelbėjimo darbus potvynių metu ir likviduojant potvynių padarinius;

16.6. laivų vedimo vidaus vandenų keliais (locmano paslaugos) organizavimas;

16.7. vidaus vandenų kelių locmano žemėlapių sudarymas ir leidimas.

17. Vidaus vandenų kelių valdytojas privalo:

17.1. ženklinti vidaus vandenų kelius navigaciniais ženklais;

17.2. reguliariai stebėti farvaterio būklę ir jame vykstančius procesus, prireikus koreguoti navigacijos ženklų išdėstymo schemą, kad būtų išlaikomi vidaus vandenų kelio nustatyti matmenys;

17.3. reguliariai tikrinti farvaterio plotį ir gylį bei informuoti vidaus vandenų kelių naudotojus apie mažiausius gylius ir pločius atskiruose vidaus vandenų kelio ruožuose;

17.4. analizuojant duomenis apie farvaterio būklę, sudarinėti navigacijos ženklų išdėstymo schemas atskiruose ruožuose. Siekiant užtikrinti saugios laivybos sąlygas, nustatyti kranto ir plūduriuojančių ženklų tipą ir skaičių;

17.5. navigacijos metu užtikrinti nepertraukiamą visų kranto ir plūduriuojančių

navigacijos ženklų veikimą;

17.6. laiku informuoti vidaus vandenų kelių naudotojus apie navigacijos pradžią ir pabaigą, apie navigacijos ženklų išdėstymo pakeitimus ir jų apšvietimą, apie susidariusias pavojingas vietas atskiruose kelio ruožuose.

IV. VIDAUS VANDENŲ KELIŲ NAUDOTOJŲ TEISĖS IR PAREIGOS

18. Vidaus vandenų kelių naudotojai privalo vykdyti įstatymų, laivybos taisyklių ir kitų teisės aktų reikalavimus, užtikrinti racionalų ir saugų vandenų kelių naudojimą, neardyti vandens telkinių vagų ir krantų, negriauti ir negadinti hidrotechnikos bei kitų įrenginių ir komunikacijų, nepažeisti kitų vidaus vandenų naudotojų teisių, laikytis aplinkos apsaugos reikalavimų.

19. Bet kokia veikla, turinti ar galinti turėti įtakos vidaus vandenų keliui ar laivybos sąlygoms jame, taip pat kranto juostoje, turi būti suderinta su vidaus vandenų kelių valdytoju.

20. Vidaus vandenų transporto priemonės privalo neteršti vandens telkinių, neardyti vagų ir krantų, negadinti hidrotechnikos bei kitų įrenginių ir komunikacijų, nepažeisti kitų vandens naudotojų teisių, laikytis aplinkos apsaugos reikalavimų.

21. Navigacijos ženklus perėjose prie prieplaukų, uostų akvatorijose, žiemos uostuose, reiduose savo lėšomis įrengia ir eksploatuoja krantinių, uostų, reidų savininkai pagal Vidaus vandenų laivybos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 1999 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. 268 (Žin., 1999, Nr. [60-1970](#)), reikalavimus.

22. Uostų, prieplaukų akvatorijų ribose savininkai privalo užtikrinti saugios laivybos sąlygas.

23. Vidaus vandenų kelių naudotojai privalo vykdyti teisėtus vidaus vandenų kelio valdytojo reikalavimus ir nurodymus.

24. Farvateriuose ir uostų ar prieplaukų akvatorijose draudžiama žvejoti, maudytis ar vykdyti kitokią veiklą, nesusijusią su laivyba vidaus vandenų keliais.

25. Vidaus vandenų kelių naudotojai turi teisę:

25.1. gauti informaciją iš vidaus vandenų kelių valdytojo apie navigacijos sąlygas vidaus vandenų kelyje ar atskirame ruože;

25.2. teikti pasiūlymus vidaus vandenų kelių priežiūros ir eksploatavimo klausimais;

25.3. reikalauti, kad eksploatuojamame vidaus vandenų kelyje būtų sudarytos tinkamos ir saugios laivybos sąlygos.

V. REIKALAVIMAI NAVIGACIJOS ŽENKLAMS IR JŲ IŠDĖSTYMO SCHEMA

26. Vidaus vandenų kelių valdytojas farvaterį ženklina navigacijos ženklais vadovaudamasis šių Taisyklių, Vidaus vandenų laivybos taisyklių ir kitų teisės aktų reikalavimais.

27. Vidaus vandenų kelių ženklinimo schemas vidaus vandenų kelių valdytojas privalo suderinti su Valstybine vidaus vandenų laivybos inspekcija.

28. Jeigu vidaus vandenų kelių valdytojas priima sprendimą keisti vidaus vandenų kelių ženklinimo schemą, jis:

28.1. turi teisę iš vidaus vandenų kelių žyminčių ženklų palikti tuos ženklus, kurie, jo nuožiu, yra tinkamiausi numatytam vidaus vandenų keliui arba jų sistemai;

28.2. turi teisę navigacijos ženklus papildyti kitais ženklais, kurie nenumatyti ženklinimo schemoje su sąlyga, kad ženklai savo forma, spalva, simboliais neprieštaraus patvirtintai ženklinimo schemai ir nebus klaidingai palaikyti kitais šios sistemos ženklais;

28.3. tais atvejais, kai numatomi įvairūs ženklinimo variantai, turi priimti vienodą ženklinimo schemą atskiriems vidaus vandenų kelio ruožams. Išimtys galimos tik esant ypach svarbioms priežastims.

29. Navigacijos ženklai turi būti išdėstyti visame vidaus vandenų kelyje ir nuolat (dieną

ir naktį) veikti nuo navigacijos pradžios iki pabaigos.

30. Esant aukštam vandens lygiui arba prasidėjus ledonešiui, galima bojas keisti gairėmis.

31. Navigacijos ženklai turi būti išdėstyti taip, kad būtų užtikrintas matomumas nuo ženklo iki ženklo.

32. Plūduriuojantys navigacijos ženklai turi būti pastatyti tokiu būdu, kad netrukdytų laivams ir užtikrintų saugią laivybą farvateriu.

33. Plūduriuojantys navigacijos ženklai turi būti neskęstantys ir išlaikyti plūdrumą prie bet kokių meteorologinių sąlygų. Jie turi nuolat, t. y. veikiant bangoms ir vėjui, išlaikyti vertikalią padėtį.

34. Pagrindinis reikalavimas navigacinių ženklų išdėstymui – nepertraukiamai sudaryti sąlygas laivų judėjimui navigacijos laikotarpiu ir suteikti laivavedžiams aiškų supratimą apie judėjimo kryptį ir farvaterio ribas.

35. Navigacijos ženklų išdėstymo schemas sudaromos taip, kad kuo racionaliau derintųsi kranto ir plūduriuojantys navigacijos ženklai. Sudarant navigacijos ženklų išdėstymo schemas būtina atsižvelgti į geografines, hidrometeorologines sąlygas konkrečioje vietoje, kad būtų išlaikyti nustatyti farvaterio matmenys ir sudarytos saugios laivybos sąlygos.

36. Sudarant navigacijos ženklų išdėstymo schemas būtina laikytis šių reikalavimų:

36.1. farvaterio ribų ženklinimui ir plaukimo krypties reguliavimui naudojami plūduriuojantys ženklai. Atskirais atvejais, vidaus vandenų kelio valdytojo ir Valstybinės vidaus vandenų laivybos inspekcijos sprendimu naudojami papildomi kranto ženklai, tačiau jie neturi prieštarauti ženkams, nurodytiems šiose Taisyklėse;

36.2. farvaterio riba turi būti paženklinta navigacijos ženklais ir turi atitikti nustatytus vidaus vandenų kelių matmenis (gylis, plotis, posūkio spindulys). Atskirais atvejais, jei yra locmano žemėlapis, navigacijos ženklai nestatomi;

36.3. ženklų pastatymo vietos parenkamos remiantis naujausiais batimetriniais matavimais ir surinktais duomenimis apie farvaterio būklę, kritines vietas, vandens lygį;

36.4. navigaciniai ženklai ir žiburiai turi būti matomi iš bet kokio farvaterio taško, prie bet kokio vandens lygio iki to momento, kol reikalingi laivavedžio orientacijai.

37. Kintant vandens lygiui, atskiruose vidaus vandenų kelio ruožuose dėl seklumų formavimosi procesų gali keistis ženklų pastatymo vietos bei statomi papildomi navigacijos ženklai.

38. Navigacijos ženklai turi būti išdėstyti taip, kad jų šviesos netrukdytų kitų transporto rūšių eismui, jeigu jų keliai eina arti vidaus vandenų kelio.

39. Ruožuose, kuriuose automobilių ar geležinkelio keliai eina arti vidaus vandenų kelio, vandens kelio ženklų išdėstymas turi būti derinamas su automobilių ar geležinkelio kelių valdytojais.

VI. NAVIGACIJOS ŽENKLŲ IŠDĖSTYMAS PRIE TILTŲ IR TILTŲ LAIVYBINIŲ ANGŲ

40. Prieigos prie tiltų ir tiltų laivybinių angų navigacijos ženklais ženklinamos laikantis šių sąlygų:

40.1. navigacijos ženklų išdėstymas atliekamas remiantis batimetriniais matavimais, tėkmės kryptimi tiltų prieigose ir po tiltais;

40.2. keičiantis navigacijos sąlygoms ženklai prireikus turi būti laiku perstatomi;

40.3. jeigu tiltų prieigose ar tiltų laivybinėse angose tėkmės kryptis nukreipta kampu ir jaučiamas spaudimas į tilto atramas, statant navigacinius ženklus reikia atsižvelgti į šį spaudimą ir nurodyti jo kryptį.

41. Navigacijos ženklus ant tiltų laivybinių angų stato ir prižiūri tilto savininkas (valdytojas).

42. Pagrindinė sąlyga saugiai laivybai per tiltų laivybines angas yra farvaterio ašies, o

atskirais atvejais – ir farvaterio ribos paženklinimas navigacijos ženklais. Šiuo atveju be laivybines angas žyminčių skydų ir žiburių gali būti naudojami plūduriuojantys ir kranto navigacijos ženklai.

43. Navigacijos ženklų išdėstymas kiekvienu atveju priklauso nuo konkrečių vietos sąlygų, kuriose yra tiltas.

44. Tiltų prieigose gali būti pastatyti plūduriuojantys navigacijos ženklai, nurodantys plaukiojimo vagos ribas.

VII. NAVIGACIJOS ŽENKLŲ PASTATYMO, NUĖMIMO IR ATSTATYMO TVARKA

45. Vidaus vandenų keliuose navigacijos ženklus stato, atstato ir nuima vidaus vandenų kelių valdytojas.

46. Plūduriuojantys navigacijos ženklai vidaus vandenų keliuose su paženklintu farvateriu turi būti pastatyti pirmąją navigacijos dieną, bet ne anksčiau kaip praėjus 3 paroms po ledonešio.

47. Juridinis ar fizinis asmuo, sugadinęs ar sunaikinęs vidaus vandenų keliuose navigacijos ženklą, nedelsdamas turi apie tai informuoti vidaus vandenų kelių valdytoją.

48. Vandenų tėkmės nunešti, sugadinti ar sunaikinti navigacijos ženklai turi būti atstatyti per 12 valandų nuo informacijos apie tai gavimo momento.

49. Plūduriuojantys navigacijos ženklai nuimami paskutinę navigacijos dieną, bet ne vėliau negu vandenyje pasirodo ižas.

VIII. INFORMACIJOS APIE NAVIGACIJOS SĄLYGAS PATEIKIMAS

50. Informaciją apie navigacijos sąlygas vidaus vandenų kelių naudotojui teikia vidaus vandenų kelių valdytojas.

51. Vidaus vandenų kelių valdytojas atsako už teikiamos informacijos patikimumą.

52. Informacija teikiama vidaus vandenų kelių valdytojo nustatyta tvarka.

IX. FARVATERIO VALYMO, GILINIMO IR REGULIAVIMO DARBAI

53. Farvaterio valymo, gilinimo ir reguliavimo darbus (bunų statyba, remontas ir pan.) vidaus vandenų keliuose vykdo vidaus vandenų kelių valdytojas.

54. Farvaterio valymo, gilinimo ir reguliavimo darbai vykdomi siekiant palaikyti nustatytus garantinius matmenis arba įrengti naujus vidaus vandenų kelius.

55. Farvaterio priežiūros darbai vykdomi pagal Aplinkosaugos sąlygų vandens telkinių dugno valymo ir gilinimo darbams laivybos reikmėms, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. sausio 10 d. įsakymu Nr. D1-23 (Žin., 2007, Nr. [7-295](#)), reikalavimus.

56. Juridiniai ar fiziniai asmenys apie farvateryje pamestus laivų inkarus, sraigtus ir kitus daiktus, kurie gali kelti pavojų saugiai laivybai, nedelsdami turi informuoti vidaus vandenų kelių valdytoją.

X. ATSAKOMYBĖ UŽ VIDAUS VANDENŲ KELIŲ EKSPLOATACIJOS TAISYKLIŲ PAŽEIDIMĄ

57. Asmenys, pažeidę šių Taisyklių reikalavimus, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

Vidaus vandenų kelių eksploatavimo
taisyklių
priedas

PROJEKTINIAI VIDAUS VANDENŲ KELIŲ MATMENYS

Upės, vandens telkinio pavadinimas	Ruožo pradžia ir pabaiga	Ruožo ilgis, km	Gylis, cm	Plotis, m	Posūkio spindulys, m
Valstybinės reikšmės vidaus vandenų keliai					
Nemunas	Viršutinė Privalka–Birštonas	173,6	75	20	250
Kauno hidroelektrinės vandens saugykla	Birštonas–hidroelektrinė	89,8	150	35	250
Nemunas	Hidroelektrinė–Kauno krovinių prieplauka	14	115	25	250
Nemunas	Kauno krovinių prieplauka–Jurbarkas ir Kauno žiemos uosto akvatorija	87,4	140	30	250
Nemunas	Jurbarkas–Atmos žiotys ir Kalnėnų bei Uostadvario uostų akvatorijos	126	150	40	350
Kuršių marios	Atmos žiotys–Klaipėda	64,5	150	50	500
Mituvos kanalas	Mituvos kanalo žiotys–Jurbarko krovinių prieplauka	1	150	20	150
Minija	Minijos upės žiotys–Lankupiai	19	150	20	160
Neris	Neries upės žiotys–Jonava	41	120	25	200
Neris	Jonava–Vilnius	132,5	75	20	160
Nevėžis	Nevėžio upės žiotys–Kėdainiai	57	75	20	160
Karaliaus Vilhelmo kanalas	Klaipėdos valstybinis jūrų uostas–Minija	22	150	20	160
Iš viso:		827,8			
Vietinės reikšmės vidaus vandenų keliai					
Skirvytė	Ištakos iš Nemuno upės–žiotys	9	150	20	160
Akmena–Danė	Žiotys–1 km nuo žiočių	1	150	20	160
Šyša	Žiotys–įėjimas į Šilutės uostą	5	150	20	160
Galvės ežeras	Prieplauka Pilies saloje–Užutrakis	4	75	20	160
Kuršių marios	37-as navigacijos ženklas–Skirvytės žiotys	14	150	35	500
Kuršių marios	Nidos uostas–valstybės siena	8	150	35	500
Kuršių marios	Juodkrantė–Dreverta	7,3	120	25	160
Kuršių marios	Dreverta–Ventė	19,7	100	25	160
Iš viso:		68			
Perspektyviniai vidaus vandenų keliai					
Zarasų ir	Zarasų, Zarasaičio ežerai	–	75	20	160

Upės, vandens telkinio pavadinimas	Ruožo pradžia ir pabaiga	Ruožo ilgis, km	Gylis, cm	Plotis, m	Posūkio spindulys, m
Zarasaičio ežerai					
Jūra	Žiotys–tiltas per Jūros upę kelyje Jurbarkas–Mikytai	7	75	20	160
Elektrėnų tvenkinys		–	75	20	160
